

Α΄ ΤΕΥΧΟΣ

2. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Η ύλη του μαθήματος της Ιστορίας προσφέρεται για όλα τα είδη των ερωτήσεων που αναλύονται λεπτομερέστερα στο Γενικό Οδηγό Αξιολόγησης του μαθητή. Για την περαιτέρω υποβοήθηση των εκπαιδευτικών δίνονται στη συνέχεια μερικά ενδεικτικά παραδείγματα ερωτήσεων ανάπτυξης, σύντομης απάντησης και κλειστού τύπου, από την ύλη που προβλέπεται να διδαχτεί στο πρώτο τρίμηνο της Α΄ τάξης του Λυκείου. Η επιλογή των κεφαλαίων, στα οποία αναφέρονται οι ερωτήσεις αυτές, έγινε τυχαία.

Πριν όμως παρουσιάσουμε τα παραδείγματα αυτά, θεωρούμε απαραίτητο να τονίσουμε, ακόμη μια φορά, δύο στοιχεία:

- την ανάγκη συνδυασμού διαφορετικών τύπων ερωτήσεων και διαφορετικών τρόπων αξιολόγησης του μαθητή (εξετάσεις προφορικές - γραπτές, ασκήσεις, εργασίες) για να υπάρξουν πιο έγκυρα και αξιόπιστα αποτελέσματα,
- τη δυνατότητα που έχουν οι εκπαιδευτικοί να διατυπώνουν και δικές τους ερωτήσεις και να αποφεύγουν να χρησιμοποιούν μόνο αυτές που περιέχονται στο τεύχος αυτό.

• Ερωτήσεις ανάπτυξης

Οι ερωτήσεις αυτές είναι αρκετά γνωστές στους εκπαιδευτικούς, αφού τις χρησιμοποιούν μέχρι σήμερα σχεδόν αποκλειστικά στις εξετάσεις που πραγματοποιούν. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο όλων των διδακτικών στόχων στο μάθημα της Ιστορίας. Προσφέρονται όμως περισσότερο για την αξιολόγηση της συνθετικής-δημιουργικής ικανότητας του μαθητή και της κριτικής του σκέψης, της έκφρασης των απόψεών του και της ικανότητας σύγκρισης των ιστορικών γεγονότων και φαινομένων. Για τον έλεγχο των γνώσεων θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν με μεγαλύτερη επιτυχία ερωτήσεις σύντομης απάντησης καθώς και ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου ή συνδυασμός τους.

Παραδείγματα

1. Σε ποιες κοινωνικο-πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες οφείλεται το γεγονός ότι κατά τον 13^ο αιώνα π.Χ. ο ελληνικός κόσμος (Βοιωτία - Μυκήνες - Κρήτη) είχε κοινά στοιχεία, όπως γλώσσα - θρησκεία - πολιτισμό;
  2. Οι σχέσεις μεταξύ μητρόπολης και αποικίας ήταν συνήθως στενές. Να βρείτε σε ποιους τομείς, και για ποιες ανάγκες. Σε ποιες περιπτώσεις οι σχέσεις αυτές γίνονταν πιο χαλαρές;
  3. Μπορείτε να εντοπίσετε κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ του τρόπου λατρείας των αρχαίων και των σύγχρονων Ελλήνων;
  4. Ποια στοιχεία εξασφάλισαν αυτονομία στην πόλη κράτος και πώς ερμηνεύετε το γεγονός ότι η πόλη κράτος θεωρείται ως αναγκαία προϋπόθεση για την εξέλιξη της πολιτικής ζωής κατά την αρχαιότητα;
  5. Ποιες διαφορές μπορείτε να διακρίνετε ανάμεσα στο πολίτευμα της ΤΥΡΑΝΝΙΔΑΣ κατά την αρχαιότητα και στις σύγχρονες δικτατορίες;
  6. Πώς συνετέλεσε, κατά τη γνώμη σας, η επανάσταση των Ιωνικών πόλεων στη δημιουργία της πανελληνίας συνείδησης και εθνικής αυτοπεποίθησης;
  7. Πώς ερμηνεύετε τη στάση των Σπαρτιατών απέναντι στους Πέρσες κατά το 412 π.Χ.;
  8. Ο Αριστοτέλης, ο δάσκαλος του Αλεξάνδρου, τον συμβούλευσε *«να κυβερνά τους μεν Έλληνες ως αρχηγός, τους δε βαρβάρους ως δεσπότης, μεταχειριζόμενος τους πρώτους ως φίλους και οικείους, και τους άλλους ως ζώα και φυτά»*. Την εφάρμοσε αυτή τη συμβουλή και μέχρι ποίου σημείου ο Αλέξανδρος; Δικαιολογήστε την άποψή σας με βάση τα όσα γνωρίζετε γύρω από τη ζωή και τη δράση του Αλεξάνδρου.
  9. Εξηγήστε την πολιτική και στρατιωτική σπουδαιότητα της δημιουργίας των Συμπολιτειών κατά τον 3^ο π.Χ. αιώνα.
- **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

Οι ερωτήσεις σύντομης απάντησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην Ιστορία για:

- τον έλεγχο των γνώσεων των μαθητών κατά τρόπο έγκυρο, γιατί μπορούν να τεθούν πολλές ερωτήσεις και να καλυφθούν διαφορετικά σημεία της εξεταζόμενης ύλης,
- την αξιολόγηση της ικανότητας των μαθητών να συνοψίζουν με λίγα λόγια εκτενή ιστορικά κείμενα και να διακρίνουν το ουσιώδες από το επουσιώδες.

Παραδείγματα

1. Να αναφέρετε τα στοιχεία βάσει των οποίων εξάγονται συμπεράσματα σχετικά με το χρόνο και τον τρόπο εγκατάστασης των Ινδοευρωπαίων στον Ελλαδικό χώρο.
2. α) Ονομάστε τρεις Αιγαιακούς πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν πριν από την έλευση των Ελλήνων.
β) Αναφέρετε σε λίγες γραμμές (όχι περισσότερες από 5) τα κύρια χαρακτηριστικά τους.
3. α) Να αναφέρετε τα ονόματα των γραφών της μινωικής και της μυκηναϊκής περιόδου.
β) Να αναφέρετε τους λόγους, για τους οποίους οι επιστήμονες έδωσαν αυτές τις ονομασίες στις συγκεκριμένες γραφές.
4. Να δώσετε έναν σύντομο ορισμό του αποικισμού.
5. Σε δύο περιόδους της ελληνικής Ιστορίας η γλώσσα ονομάζεται κοινή.
α) Ποιες ήταν αυτές;
β) Για ποιο λόγο, κατά τη γνώμη σας, η γλώσσα ονομάστηκε κοινή;
6. Να αναφέρετε τα τρία σπουδαιότερα, κατά τη γνώμη σας, στοιχεία που αποδεικνύουν την πολιτισμική ενότητα του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

7. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των όρων:
α) τύραννος,
β) τυραννίδα.
8. Η Κόρινθος επιλέγεται δύο φορές (481 π.Χ., 337 π.Χ.) για να φιλοξενήσει δύο σημαντικά συνέδρια. Αναφέρετε με λίγα λόγια τους κυριότερους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκε η πόλη αυτή.
9. α) Ποιοι ρήτορες του 4^{ου} αιώνα π.Χ. στήριξαν ιδεολογικά και πολιτικά με το έργο και τη δράση τους την πολιτική του Φιλίππου Β' και ποιοι προσπάθησαν να την υπονομεύσουν;
β) Ποιο βασικό επιχείρημα χρησιμοποίησαν για να στηρίξουν την άποψή τους;
10. Θεωρείται ότι η μεγαλύτερη προσφορά του Μ. Αλεξάνδρου στον Ελληνισμό υπήρξε η ίδρυση νέων πόλεων. Μπορείτε να αναφέρετε δύο πόλεις που ίδρυσε ο Αλέξανδρος και να δώσετε δύο, τουλάχιστον, λόγους, για τους οποίους επικρατεί η άποψη αυτή;
11. Να διαβάσετε το κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Η Συμμαχία της Δήλου

Οι Αθηναίοι ανάλαβαν, έτσι, την αρχηγία με τη θέληση των συμμάχων εξαιτίας της έχθρας τους εναντίον του Πausανία. Όρισαν ποιοι από τους συμμάχους έπρεπε να συνεισφέρουν χρήματα και ποιοι να προμηθεύουν καράβια για την αντιμετώπιση των βαρβάρων. Σκοπός, έλεγαν, ήταν να λεηλατήσουν τις κτήσεις του Βασιλέως, αντίποινα για τα όσα είχαν πάθει. Για πρώτη φορά, τότε, οι Αθηναίοι διόρισαν Ελληνοταμίεις που πηγαίνουν και εισπράτταν το φόρο. Έτσι ονομάστηκε, τότε, η εισφορά. Το ύψος του πρώτου φόρου που ορίστηκε ήταν τετρακόσια εξήντα τάλαντα, ταμείο ήταν η Δήλος και οι συνελεύσεις της συμμαχίας γίνονταν στον Ναό.

Θουκυδίδης, Ιστορία, Α, 96 (μτφρ. Αγγ. Βλάχου)

- α) Σε ποιες ενέργειες προέβησαν οι Αθηναίοι μετά την ανάληψη της αρχηγίας της συμμαχίας της Δήλου;
β) Πώς σχολιάζετε τη διάσταση μεταξύ του σκοπού της ίδρυσης της συμμαχίας και του τρόπου λειτουργίας της;
- **Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης**

Σε μερικές περιπτώσεις οι ερωτήσεις σύντομης απάντησης μπορεί να συνδυάζονται με ερωτήσεις ανάπτυξης. Ο συνδυασμός αυτός μας επιτρέπει να ελέγξουμε και τη συγκράτηση των ιστορικών πληροφοριών, αλλά και πιο σύνθετους διδακτικούς στόχους, όπως την ικανότητα ανάλυσης των γεγονότων, τη διατύπωση κρίσεων κ.λπ.

Παράδειγμα

Να διαβάσετε το παρακάτω κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που το συνοδεύουν:

Ύμνος προς τιμήν του Δημητρίου του Πολιορκητή

[Τιμημένος σαν Θεός στο πέρασμά του από την Αθήνα στα 307 ο Δημήτριος δέχεται την προσφορά σ' αυτόν ενός ύμνου κατά τη διάρκεια μιας νέας παραμονής του στην Αθήνα, περί το τέλος της βασιλείας του σε μια χρονική στιγμή όπου οι Αθηναίοι ετοιμάζονταν να πανηγυρίσουν τις εορτές προς τιμήν της θεάς Δήμητρας].

Οι πιο ένδοξοι και οι πιο αγαπημένοι Θεοί ήρθαν στην πόλη μας. Πράγματι, οι συγκυρίες οδήγησαν εδώ, μαζί, την Δήμητρα και τον Δημήτριο. Η Δήμητρα έρχεται για να γιορτάσει τα θεία μυστήρια της θυγατέρας της ενώ ο Δημήτριος, ακτινοβόλος όπως αρμόζει σε θεό, βρίσκεται εδώ, ωραίος και γελαστός. Φαίνεται σαν κάτι υπερούσιο, όλοι οι φίλοι του γύρω του, μοιάζουν με τ' άστρα και στη μέση τους, ο ίδιος, είναι ο ήλιος ο υπέρλαμπρος.

Χαίρε, γιε, του πανίσχυρου Θεού Ποσειδώνα και της Αφροδίτης. Οι άλλοι Θεοί βρίσκονταν μακριά, ή δεν έχουν καθόλου αυτιά, ή δεν υπάρχουν καθόλου, ή δε δίνουν καμία σημασία σε μας. Ενώ εσένα, σε βλέπουμε παρόντα, ούτε ξύλινο ούτε πέτρινο, αλλά πραγματικό. Γι' αυτό και σε παρακαλούμε. Αρχικά, συ ο πολυαγαπημένος, φέρε μας την ειρήνη.

Συ είσαι ο κύριος. Αυτή η σφίγγα που συντρίβει όχι μόνο τη Θήβα, αλλά ολόκληρη την Ελλάδα, ο Αιτωλός, που παραμονεύει στις ακτές όπως η αλλοτινή σφίγγα, ορμά και αιχμαλωτίζει όλους τους άνδρες μας. Δεν είμαι σε θέση να πολεμήσω. Αυτός ο Αιτωλός αρπάζει όλα τα αγαθά των γειτόνων τώρα στρέφεται και σε απόμακρες περιοχές. Εσύ θα πρέπει να τον τιμωρήσεις. Εάν όχι, βρες κάποιον Οιδίποδα που θα σκοτώσει αυτή τη σφίγγα ή θα τη μεταμορφώσει σε βράχο.

1. Σε ποιο γεγονός αναφέρεται ο ύμνος αυτός;
2. Τι υποδηλώνει ο συγγραφέας με τις λέξεις:
  - α) Αιτωλός
  - β) Σφίγγα

γ) Οιδίποδας

3. Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι γράφτηκε;
4. Πώς μπορεί να ερμηνευθεί το γεγονός ότι ο Δημήτριος ο Πολιορκητής γίνεται δεκτός στην Αθήνα σαν Θεός; Να λάβετε υπόψη σας στην απάντηση που θα δώσετε την κοινωνικο-πολιτική κατάσταση των Αθηνών εκείνη την περίοδο.

• **Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου**

Οι ερωτήσεις αυτές, οι οποίες εμφανίζουν έναντι των δύο άλλων κατηγοριών το πλεονέκτημα της αντικειμενικής εκτίμησης της ορθότητας μιας απάντησης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο πολλών διδακτικών στόχων στην Ιστορία και ειδικότερα για την κατοχή ιστορικών πληροφοριών (γεγονότα, χρονολογίες, ονόματα, συνθήκες κ.λπ.), για συσχετίσεις μεταξύ ιστορικών γεγονότων ή μεταξύ διαφορετικών ιστορικών στοιχείων αλλά και για τον έλεγχο της κατανόησης ιστορικών εννοιών, όπως φαίνεται από τα παραδείγματα που ακολουθούν. Καλό είναι όμως να συνδυάζονται με ερωτήσεις σύντομης απάντησης και ανάπτυξης (βλ. παρακάτω). Για την αντιμετώπιση των μειονεκτημάτων των ερωτήσεων αυτών παραπέμπουμε στα όσα αναφέρονται στο τεύχος των γενικών οδηγιών αξιολόγησης των μαθητών.

Παραδείγματα

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Με ποια μάχη καταλύεται το Περσικό κράτος;
Με τη μάχη: α) στο Γρανικό
β) στην Ισσό
γ) στα Γαυγάμηλα
δ) στα Εκβάτανα
ε) με καμία από τις παραπάνω
2. Ο Μέγας Αλέξανδρος έζησε:
α) Από το 343 ως το 320 π.Χ.
β) Από το 356 ως το 323 π.Χ.
γ) Από το 334 ως το 326 π.Χ.
δ) Από το 339 ως το 320 π.Χ.

ε) Από το 232 ως το 205 π.Χ.

3. Στο Α' Συνέδριο της Κορίνθου πάρθηκαν οι παρακάτω αποφάσεις;
- α) Πάρθηκε απόφαση για τη δημιουργία Πανελληνίου Συνασπισμού.
  - β) Συμμετείχαν όλες οι ελληνικές πόλεις-κράτη.
  - γ) Καταργήθηκε η ελεύθερη ναυσιπλοΐα.
  - δ) Παραδόθηκαν τα όπλα όλων των πόλεων στο Φίλιππο.
  - ε) Στέφθηκε ο Φίλιππος βασιλιάς των Ελλήνων.
4. Ποια από τις παρακάτω ομάδες γεγονότων είναι σε πλήρη χρονολογική σειρά;

A. Η πρώτη

B. Η δεύτερη

Γ. Η Τρίτη

A

- α) Ο Μ. Αλέξανδρος συγκάλεσε το Β' Συνέδριο της Κορίνθου
- β) Ο Φίλιππος ένωσε τις πόλεις της Ελλάδας
- γ) Ο Μ. Αλέξανδρος κατέκτησε την Αίγυπτο

B

- α) Ο Φίλιππος δολοφονήθηκε στις Αιγές
- β) Ιδρύθηκε το Βασίλειο των Πτολεμαίων
- γ) Ο Αλέξανδρος παντρεύτηκε τη Ρωξάνη

Γ

- α) Οι Μακεδόνες συγκρότησαν ισχυρό κράτος
- β) Ο Ισοκράτης συνέταξε το λόγο του Φιλίππου
- γ) Ο Αλέξανδρος καταλαμβάνει τα Σούσα

β) Ερωτήσεις διάταξης

1. Τοποθετήστε στη σωστή σειρά τα παρακάτω γεγονότα.

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Εκστρατεία Μ. Αλεξάνδρου	α) .....
β) Ιωνική Επανάσταση	β) .....
γ) Ίδρυση του βασιλείου της Περγάμου	γ) .....
δ) Β΄ αποικισμός	δ) .....
ε) Α΄ Συνέδριο Κορίνθου	ε) .....
στ) Μηδικοί πόλεμοι	στ) .....

2. Τις τύχες του αρχαίου κόσμου καθόρισαν σε σημαντικό βαθμό οι μάχες, οι πόλεμοι και οι συγκρούσεις που ακολουθούν. Μπορείτε να τις βάλετε στη σωστή χρονολογική σειρά;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Χρεμωνίδειος Πόλεμος	α) .....
β) Μάχη της Χερώνειας	β) .....
γ) Μάχη των Πλαταιών	γ) .....
δ) Μάχη των Γαυγαμήλων	δ) .....
ε) Μάχη της Ιψού	ε) .....

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

1. Να γράψετε στο διάστικτο κενό αριστερά, το γράμμα του δεδομένου της Β στήλης που αντιστοιχεί στο δεδομένο της Α στήλης. (Κάποια από τα δεδομένα της στήλης Β περισσεύουν).

A	B
..... Αρισταγόρας	α) ολιγαρχία
..... Μίκαελ Βέντρις	β) τιμοκρατία
..... Περικλής	γ) Ίλιον
..... Ερίκος Σλήμαν	δ) Πύλος
..... Σόλων	ε) Γραμμική Β΄
	στ) Ιωνική Επανάσταση
	ζ) Ναυμαχία Σαλαμίνας
	η) Τριακονταετείς Σπονδές

2. Να συσχετίσετε τα πρόσωπα των παρακάτω στηλών γράφοντας μπροστά από τους αριθμούς της Α στήλης το αντίστοιχο γράμμα της Β στήλης. Κριτήριο για τη συσχέτισή τους είναι η διαδοχή των προσώπων που αναφέρονται. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β).

A	B
..... 1. Φίλιππος Β΄	α) Άτταλος Α΄
..... 2. Σέλευκος	β) Ιέρων Β΄
..... 3. Αγαθοκλής	γ) Δημήτριος ο Πολιορκητής
..... 4. Αντίγονος	δ) Αντίοχος Α΄
..... 5. Φιλέταιρος	ε) Αλέξανδρος ο Μέγας
	στ) Αντίγονος Γονατάς
	ζ) Λυσίμαχος
	η) Πτολεμαίος

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

1. Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί βάζοντας στην κατάλληλη θέση και πτώση τις παρακάτω λέξεις:

φύλο, φυλετικός, άναξ, αρχαγέτας, φατρία, φυλή, ταγός, γένος

Η οργάνωση του ..... κράτους στην Αρχαϊκή Ελλάδα.

Κάθε ..... αποτελούσε ένα είδος κράτους. Επικεφαλής του ..... κράτους ήταν ένας αρχηγός που άλλοτε ονομαζόταν ....., άλλοτε ....., ή ..... . Τη βάση της οργάνωσης αυτής αποτελούσε το ..... . Πολλά ..... αποτελούσαν τη ..... και πολλές ..... τη ....., ενώ πολλές ..... αποτελούσαν το ..... Έτσι ένα άτομο ανήκε πρώτα σε ένα ....., μετά σε μία ..... και κατόπιν σε μία .....

2. Να επιλέξετε από τις παρακάτω λέξεις όσες είναι κατάλληλες για να συμπληρωθούν τα κενά του κειμένου που ακολουθεί.

αναδασμός, αποικία, μητρόπολη, δημογραφικός, στενοχωρία, πληθυσμιακή, παλιννόστηση, μεταναστευτικός, κλήρωση, αποικισμός, εστία.

Δύο είναι οι αιτίες του Β' Αποικισμού: οι ανάγκες του εμπορίου και η ..... . Εξαιτίας της ..... αύξησης παρατηρείται αυξημένη ζήτηση αγροτικών προϊόντων. Η ..... αυτή εξέλιξη δημιουργεί και το πρόβλημα της ..... . Τα αριστοκρατικά και ολιγαρχικά καθεστώτα αρνούνται να προχωρήσουν σε ..... της γης. Έτσι ένας μεγάλος αριθμός κατοίκων των πόλεων εξαναγκάζεται να εγκαταλείψει τις ..... του και να ιδρύσει μια νέα πόλη σε ξένη χώρα, την ..... . Σε αντίθεση με το ..... ρεύμα του 10^{ου} - 9^{ου} αιώνα που ήταν ανοργάνωτο, ο ..... του 8^{ου} - 6^{ου} αιώνα π.Χ. οργανώνεται από την πόλη-κράτος.

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου «σωστό-λάθος»

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο τετράγωνο.

	Σωστό	Λάθος
1. Κατά τους αρχαίους χρόνους οι βασιλείς εκλέγονταν πάντα από το συμβούλιο των ευγενών.	☐	☐
2. Το άστυ περιελάμβανε το ιερό, τα δημόσια κτήρια και την ακρόπολη.	☐	☐
3. Υπήρχαν στην Ελλάδα ταυτόχρονα με τις πόλεις-κράτη και φυλετικά κράτη.	☐	☐
4. Κατά τους ελληνιστικούς χρόνους τα μισθοφορικά στρατεύματα συνέβαλαν στη δημιουργία τραπεζών.	☐	☐
5. Ο Αλέξανδρος χρησιμοποίησε Πέρσες στρατιώτες για το στράτευμά του, γιατί οι Έλληνες ήταν ολιγάριθμοι.	☐	☐
6. Ολόκληρος ο Ελληνισμός αναγνώρισε τη στρατιωτική υπεροχή του Φιλίππου, διότι δεν είχε άλλη εναλλακτική λύση.	☐	☐

• Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοιχτής απάντησης

Ο συνδυασμός των ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου με ανοιχτές ερωτήσεις όχι μόνο δίνει τη δυνατότητα ελέγχου της τυχαίας επιλογής της σωστής απάντησης, αλλά επιπρόσθετα επιτρέπει τον έλεγχο της επίτευξης πιο σύνθετων και πολύπλοκων στόχων και ταυτόχρονα την κάλυψη ύλης μεγαλύτερης έκτασης. Με τις ερωτήσεις αυτές μπορεί να ζητάμε από το μαθητή να αιτιολογήσει την απάντησή του, να αναφερθεί σε όρους και προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες ισχύει η απάντηση που δόθηκε, να κάνει συσχετισμούς με άλλα στοιχεία (χρονολογίες, πρόσωπα, γεγονότα κ.λπ.). Έτσι μειώνονται οι αδυναμίες των κλειστού τύπου ερωτήσεων, τις οποίες αναφέραμε αναλυτικά στο Γενικό Οδηγό Αξιολόγησης των μαθητών.

Παραδείγματα

1. Α. Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.
Μια από τις αιτίες των πληθυσμιακών μετακινήσεων κατά τον 11^ο π.Χ. αιώνα ήταν:
α) Η πίεση που δέχθηκαν οι προέλληνες από την άφιξη των Ελλήνων.
β) Η κάθοδος των Δωριέων.
γ) Η στενοχωρία.
δ) Η σκληρή νομοθεσία του Δράκοντα.
B. Αιτιολογήστε την απάντησή σας: .....
2. Βάλτε ένα σταυρό στο αντίστοιχο τετραγωνάκι και δικαιολογήστε την απάντησή σας:
Η πτώση του Μυκηναϊκού κόσμου οφείλεται κατά κύριο λόγο σε οικονομικά αίτια.
σωστό λάθος
3. Για ποιο λόγο πραγματοποιήθηκε ο Β' Αποικισμός; (Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση):
α) για θρησκευτικά προβλήματα που δημιούργησε η άφιξη των Δωριέων,
β) για οικονομικούς και δημογραφικούς λόγους,
γ) εξαιτίας της ανάπτυξης της ναυπηγικής τέχνης,
δ) εξαιτίας εχθρικών επιδρομών.
Αιτιολογήστε την επιλογή σας:.....
4. Να βάλετε στη χρονολογική σειρά που εμφανίστηκαν τα παρακάτω πολιτεύματα:
ολιγαρχία, αριστοκρατία, δημοκρατία, τυραννία, βασιλεία
α) ..... β) ..... γ) ..... δ) ..... ε) .....
Να αναλύσετε μια από τις κοινωνικο-πολιτικές συνθήκες που καθόρισαν τη σειρά εμφάνισης αυτών των πολιτευμάτων.
.....
.....
5. Αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή, βάλτε X στο «Σωστό», αν είναι λανθασμένη βάλτε σταυρό στο «Λάθος»:

Σωστό Λάθος

- Οι άποικοι συχνά συναντούσαν αντιδράσεις από τους ντόπιους κατοίκους στην περιοχή που ίδρυσαν νέες πόλεις - αποικίες.

Αν η άποψη αυτή είναι σωστή, μπορείτε να αναφέρετε τι είδους αντιδράσεις συναντούσαν;

Αν είναι λανθασμένη, γιατί, κατά τη γνώμη σας, δεν υπήρχαν αντιδράσεις;

.....
.....

6. Διαβάστε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται στο γιατί πραγματοποιήθηκε η Ιωνική Επανάσταση:

- α) για την απελευθέρωση των Ιωνικών πόλεων από τους Πέρσες κατακτητές,
- β) για την απελευθέρωση των Ιωνικών πόλεων από τυραννικά καθεστώτα,
- γ) γιατί η εμπορική ανάπτυξη των πόλεων έδωσε δύναμη στις μεσαίες τάξεις,
- δ) γιατί οι Ιωνικές πόλεις απέκτησαν ισχυρούς αρχηγούς,
- ε) για κανέναν από τους παραπάνω λόγους.

Γράψτε ποιες είναι αυτές και αιτιολογήστε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....